

Илази два пута
— у мјесецу —

Цена за Аустро-Угарску: на годину К 2:40
на по године. К 1:20
на четрт год. К —60
За друге земље: на годину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шују, рачунају се је-
— фтиније. —

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Кола
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Дужницима „Српског Кола“.

Ми смо већ по два пут опоменули све своје дужнике, колико који има да плати до краја 1905. године, па ипак веома многи не платише дуга, тако да имамо на дугу близу 4000 круна. Овако се даље не може ићи, те идући 5. број „Српског Кола“ добиће само они, који плате свој дуг за год. 1905. и који обнове претплату за год. 1906. Који не плате свога дуга, њихова ћемо имена без сваког обзира штампати, па нек сав свијет чита имена оних, који закинуше народни лист „Српско Коло“, а осим тога мораћемо их поред тога тужити и суду, и ако нам је то веома неугодно, али морамо. Други траже од нас своје, па морамо и ми тражити своје.

Уредништво и управа „Српског Кола“.

Догађаји у Угарској.

Као што смо у прошлом броју наговјестили, шта ће се догодити у Угарској, онако је и било.

Краљевски комесар, генерал Њири, распустио је сабор угарски. Писмо, којим се распустио сабор, прочитао је у сабору пуковник Фабрицијус. Кад се нису неки посланици последије тога хтјели разићи из саборнице, унишља је унутра војска, која је већ прије опколила саборску зграду, и растјерала посланике.

Догодило се оно, што се ријетко кад у свијету догодило, а за што се држало, да се у новије доба не може ни догодити.

Сабор, који је народ изабрао, да кроји законе држави цијелој, па и њезиној војсци, растјерала је та војска бајунетима.

Како се то могло догодити, па још Маџарима, које су из Беча (из Аустрије) увијек мазили и миловали?

Догод су Маџари били задовољни с оним, што су им из Беча дали, био је и Беч задовољан. Али кад су Маџари стали тражити, да

се Аустро-Угарска, растави на два дијела тако, да имају скоро једино краља заједничког, онда се Беч нацострушио. А највећма је Беч заболело, што су Маџари затражили, да се војска растави на три дијела: да у Аустрији буде команда њемачка, у Угарској маџарска, а онда би по закону и ми у Хрватској морали добити српску (или хрватску).

То је заболело оне из Беча, нису они ради да се војска цијепа, хоће они да имају једну, силну војску. Има њих много у Аустрији који мисле, да још треба на Балкану освајати; није им доста Босна и Херцеговина, већ су ради да освоје још Стару Србију и Маћедонију. Ради су да накнаде оно, што су у Италији изгубили 1859. године и 1866.

А ако се војска растави у три војске, већ није добро. Маџари нису ради ићи на Балкан; доста им је на врату Словака, Румуна, Срба и Хрвата; куд би да још придође Стара Србија и Маћедонија; изгубили би се у толиким народима. А ни ми Срби и Хрвати нисмо баш вољни заробљивати своју браћу на Балкану. А Швабе саме не могу, јер против њихове навале сложила би се Србија, Бугарска, Црна Гора и Турска, а то је и за Швабу, и ако је мудар, превише, све кад би и могли преко Маџара и Хрватске и Славоније кренути.

Зато се ето Швабо овако љуто посвадио с Маџаром.

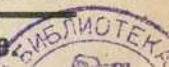
Али је свеједно чудо, како он смије овако жестоко с Маџарима поступати, овако их љуто вријеђати. То је чудно, а особито Србину тежаку, коме је већ у крви мисао, да је Маџар велика сила.

Ту загонетку није тешко одгоненути.

Маџарима се љуто и крваво свете њихови гријеси, што их починише од године 1848. па до сад.

Сви знамо, да у Угарској за најмање по милијуна душа има више Румуна, Нијемаца, Словака, Срба и Хрвата него Маџара и Жидова, који држе у свему с Маџарима; као и свуда на свијету с јачим. А уз то све долазе Хрватска и Славонија.

Кад су Маџари 1867. године подијелили власт са Швабама у овој држави, мислили су,

да њима никад неће до невоље доћи, па су стали ударати по сваком ко није Маџар. У Угарској су прогањали и кињили Србе, Румуне, Словаке; забрањивали им да се зову својим именом, наметали им у све уреде и школе државне маџарски језик, а сад и у школе, што их и својим новцем издржавају; прогнали њихове новине и књиге, затварали им прве народне људе.

А ми у Хрватској и Славонији, особито ми Срби, били смо кукавице, па никад нисмо били врени изабрати у сабор правих људи, који би бранили наша права, што смо их добили по уговору 1868. с Маџарима. Тако су Маџари крњили и наша права.

Маџари су дакле својим рђавим поступком одбили од себе све народе и то им се сад свети. Они у Бечу и Аустрији знаду то, па сад не даду Маџарима оно што ишту, а што њима није по вољи. Не даду им, и ако се читав маџарски народ успалио као ватра за то; не даду, па чак се усуђују војском растјерати посланике, што их је маџарски народ послао, да извојују земљи још већих права.

Мисле они у Бечу: нека се Маџари љуте, они су мањина у Угарској; већина, а то су они, што нису Маџари, неће се љутити, биће им свеједно. Сами Маџари нису кадри да се боре с Аустријом, без помоћи других народа у Угарској и Хрватској и Славонији.

А како ће ти народи помоћи Маџарима, кад су им Маџари онолико згријешили?

Маџари дакле морају учинити једно од овог двога:

Или се морају одрећи оног што траже од Аустрије, или морају исправити све неправде што су их чинили народима у Угарској, да задобију њихову потпору. Али ми не би били ни с тим задовољни. Ако су Маџари вољни, да им помогнемо законитим путем, морају пристати не само на оно, што су нам до сад од наших права окрњили, већ морају нам дати још и већих права, а међу њима највеће: наше слободне финансије, то јест да ми сами себи одређујемо порезе, да управљамо са приходима

и расходима Хрватске и Славоније сами, а не у друштву с њима.

Неће ли они тога, могу бити више него сигурни, да од Аустрије неће ништа извојевати. Као год што је њима мила њихова слобода, тако је и нама наша. А.

Српска повјест.

Црна Гора (од године 1735. до 1830.)

Послије смрти владике (митрополита) Данила Петровића постане владика Сава, и он из исте породице. Владика Сава био је човјек добричина, миран, тих, те није умιο зауздати Црногорце, обијестне и своје главе. Црногорска племена крвила су се међу се, а то је било зло за Црну Гору, а особито када би Турци ударили с великом силом, јер омањи бојеви трајали су вјечито.

Зато Сава преда власт Василију, кога завладичи за свог живота. Василије био је човјек друкчије крви, умιο је владати Црногорцима. Зато је шака Црногораца и могла 1756. године сасвим разбити силну турску војску од 80.000 момака.

Иза Василија је завладао на неко вријеме Црном Гором некакав чудан човјек, прозван Шћепан Мали због

малог узраста. Био је налик на руског цара Петра трећег, који је у то доба погинуо у Русији. Зато он дође у Црну Гору и рекне да је он цар Петар, да није погинуо, већ некако утекао и дошао Црногорцима, знајући да су они увијек били вјерни пријатељи руских царева.

Црногорци му повјерују и узму га за свог господара. Био је врајчи човјек. Коликогод је био мален, толико је био жесток, чврсте воље, жива ватра. Укротио је Црногорце као јањце, завео у земљи ред, правду, стао просијецати путове кроз највеће стијење црногорске, уређивати земљу, па ето. Прочује се за њега по турској царевини, те му Срби из Турске (Херцеговине и Старе Србије) стану долазити на поклоњење. Турци се препану, скупе грдну војску и са три стране ударе на Црну Гору. Али узалуд. Послије страшних крвавих бојева

Епархија Будимска: Збежанке и Калашкиње играју коло.

Црногорци их на све стране разбију. Шћепан је дошао 1767. године у Црну Гору. И кад га Турци не моглоше силом уклонити они потплате једног његова слугу, Грка, који га 1774. године из потаје умори. Тако пропаде овај чудни човјек, оставивши међу Црногорцима врло лијепу успомену.

Иза Шћепана опет је загосподарио Црном Гором онај исти митрополит Сава, али и он умре ускоро, 1782. године.

Иза Саве постане митрополит Петар I. Петровић, прозван од Црногораца свети Петар.

Овај честити, мудри и свети човјек владао је Црном Гором скоро четрдесет година, све до 1830. године.

Живот његов пун је муке, борбе, јада, а мало радости.

Борио се с Турцима, Французима, али највише му је јада задавала домаћа непослушност, неслога и раздор.

Чим је постао митрополит отишао је у Русију ради помоћи у новцу, књигама, црквеним разним стварима, што је Русија увијек давала Црногорцима.

Док је он тамо био ударе Турци под Скадарским везиром Махмут-пашом Бушатлијом на несложне, завађене Црногорце, поробе Црну Гору, освоје Цетиње, поруше ту манастир цетињски и начине другу грдну штету.

Кад дође кући нађе племена завађена, закрвљена, једна су кривила друга због несреће, земља опустошена. Дуго је имао посла док је све уредио опет.

Двапут је иза тога опет Махмуд-паша ударио на Црну Гору, али сад су Црногорци били сложни под својим владиком. Први пут му разбише страшно војску, а други пут још страшније, па убише и њега самог и отејекосе му главу метнуше у Цетињу на високо мјесто, да је свако види.

Иза тих бојева са Махмут-пашом, дошло је до бојева с царем француским Наполеоном. Наполеон је био отео од наше државе Далмацију, која граничи с Црном Гором. Кад се Наполеон заратио с Русијом, онда на позив Русије ударе Црногорци на Французе у Далмацији. Црногорци су отели од Француза јужну Далмацију, и кад је последице Наполеон био свладан од Русије и других држава, предаду Црногорци на захтијев руског цара нашој др-

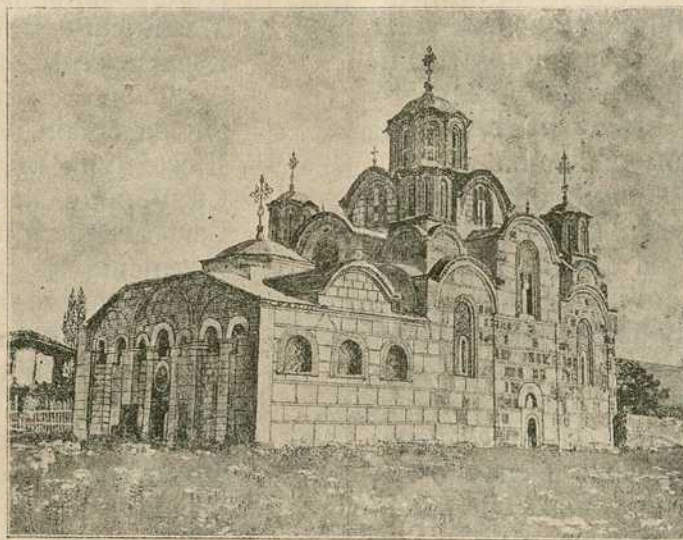
жави ту земљу, што су је неколико година својом крви натапали, то је било г. 1815. Године 1820. удари босански везир Целалудин на Црну Гору с великом силом, али му Црногорци смлаве војску. Десет година иза тога умре Петар у старости од 81 године.

Он је живио тако побожно, свето, праведнички, да су га Црногорци штовали као Светитеља аштују га и сад, долазе на његов гроб као на светитељски и зову га свети Петар.

Његова проклетства бојали су се Црногорци као живе ватре, и то му је било најјаче оружје, да их умири: клетва.

Педесета година Љубомира Крсмановића српског добротвора.

И народни лист „Српско Коло“ са захвалношћу спомиње име познатог родољуба и српског добротвора Љубомира Крсмановића, трговца из Београда. Љубомир Крсмановић родио се 1856. године 14. фебруара у Брчкој у Босни. Већ трговина његова деда Миће Крсмановића била је веома разграната и име њезино на далеко познато. Његова је кућа била отворена свима, који су потпоре требали, и многим је и многим добро учинио. И сами су га Турци поштовали и вазда су водили озбиљна рачуна

Епархија Призренска: Црква Грачаница на Косову.

о њему и раду његову. Заштитник кмета и рајетина, потиштених и гоњених био је свагда Мато Крсмановић.

У такој се кући васпитао Ристо, отац Љубомиров, а тако исто и син му Љубомир. Он је имао петоро браће и две сестре и све је то смрт покосила у раној младости. Матери је Петрији остао јединац Љубомир, па је сву љубав усредоточила у него и бризи, да га васпита као човека и Србина, карактера и родољуба. И мати је тако васпитала и отхранила сина свога, док је отац био стално у послу, по трговини.

Основне школе Љубомир је учио у своме родном месту. У деветој години оде из Брчке у славонски Брод. Зашто га је отац извадио из српске школе у Брчкој, казује се ово: У брчанској школи био је учитељ неки доста прек и осоран свештеник. За једну ђачку кривицу хтеде он исћушкати све ђаке, али, кад

дође ред на Љубомира, он дограби своје књиге и рече:

— Мени треба знања, а не батина, — рече он учитељу. Затим се окрене друговима: Збогом остајте, браћо, не дођох ја више у ову школу. И отац га одведе у славонски Брод.

Кад је свршио основну школу посла га отац у Београд у гимназију, а 1873. г. оде у Љубљану, где је свршио познату трговачку академију. После тога оставља Љубомир Крсмановић школу и ступа у радни трговачки живот. Како је Крсмановића трговина бивала све разгранатија и у свету чувенија, а с Београдом и са Србијом имала много посла, пређе отац Љубомиров Ристо и сам у Београд. Радња његова имала је јаким веза с великим трговачким кућама у Пешти, Бечу, Берлину, Хамбургу, Франкфурту и Лондону. Трговачки послови, извоз жита, шљива и осталих сировина из Србије и Босне, прелазили су у великој количини преко фирме Крсмановића. Љубомир је с вољом ушао у рад и замењивао оца у свакој прилици. Није се он истицао, али је у сваком већем предузећу које су браћа Никола и Ристо предузимали, на Љубомира падала је одлучна реч.

Ристо и Никола Крсмановић помагали су за свога живота многе људе, којим је помоћ била потребна, давали су на просвету српску. Они су ставили темељ огромној грађевини на Врачару у Београду: „Дому сиротиње српске“, у којој се спасавају остављена и напуштена деца.

Кад је Љубомиру било 25 година, затекла га је изненадна смрт очева. Он се није препао живота и рада, него је наставио радњу очеву и с много воље, устрајности, знања и окретности. Али је исто тако његова рука свагда делила и подизала. Колико има младих људи у Србији и ван Србије, које је он ишколовао и дигао, да постану своји људи. Свима српским друштвима и установама, које су помоћи требале, помогао је Љубомир Крсмановић. Српским листовима и књижевницима давао је помоћи свагда, да истрају у раду око народног напретка и српске књиге.

Своме родном месту Брчком оставио је лепу зграду и врт за српску школу као својину српске црквене општине.

Љубомир је Крсмановић редак човек, редак Србин и велики добротвор. Са својом честитом и вредном домаћицом Олгом чини он свагде, свакоме и радо од срца добра дела, па зато им и народни лист овај жели од Бога здравља и среће на дику и корист српскоме роду свом.

Милан-бег и Драгутин-бег.

Два се брата врло миловала:
Бег Милане и бег Драгутине.

Колико се браћа миловала,
Под њима се добри коњи љубе.
Бег Милан-бег брату говорио:
„А мој брате, беже Драгутине!
„Ходи, брате, да се иженимо“.
Бег Драгутин брату говорио:
„Ласно би се, брате, иженили;
„Ал' кад туђе сеје саставимо,
„Туђе ће нас сеје завадити,
„Башка ће нам дворе поградити,
„Између њих трње посадити,
„И кроз трње воду навратити,
„Нека трње у висину расте,
„Да се никад састат' не моремо“.
Бег Милан-бег брата не слушаше,
Већ испроси лијепу ђевојку
И покупи кићене сватове,
Те доведе лијепу ђевојку,
Начинио шенлук и весеље.
Кад је било ноћи по јацији,
Младијенце у ђердек сведоше;
Када беже у одају уђе,
А ђевојка стоји под дуваком,
Он за собом затворио врата,
Дуже цури пули дувак с лица,
Сину лице, кано жарко сунце.
Бег загрли лијепу ђевојку,
Хотијаше, да је и пољуби;
Ал' му вели лијепа ђевојка:
„Господару, бего Милан-бего!
„Не дам теби лица обљубити,
„Док не видим твога брата главе,
„Бе се мртва по авлији ваља“.
Ондар јој је бего говорио:
„Не будали, лијепа ђевојко!
„Волим брата од очињег вида;
„Ко би мог'о брату кидисати?“
Вели њему лијепа ђевојка:
„Ако ти је жао кидисати,
„Ти ћеш сјутра рано уранити,
„Па ти хајде у лов у планину,
„И поведи брата Драгутина,
„Понесите сиве соколове,
„Поведите хрте и загаре,
„Па крећите тице јаребице,
„Напуштајте сиве соколове,
„Нек фатају тице јаребице;
„А крећите срне и кошуте,
„Напуштајте хрте и загаре,
„Нека тару срне и кошуте;
„Па најпошље, бего Милан-бего,
„Ти заметни хајку у планини,
„Па ти крени звијера арслана,
„Свога брата метни на бусију,
„Откуда ће арслан ударити,
„Па ће њега арслан погубити“.
То је бего одмах каил био,
Он јој рече, да ће учинити;

Тада му је лице допуштила.
 Кад у јутру зора заб'јелила,
 Поранио беже Милан-беже,
 Иде брату у другу одају,
 Да он буди брага Драгутина;
 Ал' му братац прије уранио,
 На демир се пенџер наслонио,
 Па премишља мисли свакојаке,
 Њему Милан Божју помоћ даје,
 Драгутин му љевше прифатио;
 Милан му је онда говорио:
 „А мој брате, беже Драгутине!
 „Јесам, брате, лова пожелио,
 „Да идемо у лов у планину“.
 Драгутин је брату говорио:
 „Мој рођени брате, Милан-беже!
 „Ја сам ноћас зао сан уснио:
 „Бе нам муња од запада сину,
 „А гром пуче из ведрога неба,
 „Па у наше ударио дворе,
 „Ја умријех, ти пребоље, брате“.
 „А мој брате, беже Драгутине!
 „Сан је клапа, а Бог је истина;
 „Никад санку вјеровати није;
 „Да идемо у лов у планину“.
 Драгутин је брата послушао:
 „Хајде, брате, зови наше слуге,
 „Да поведу хрте и загаре,
 „Да понесу сиве соколове,
 „Док ја идем снахи у одају“.
 Па од земље на ноге скочио,
 Те он иде снахи у одају,
 Али снаха код пенџера сједи,
 Њој Драгутин добро јутро виче,
 Спрам њег' снаха на ноге скочила,
 Драгутину Бога прифатила,
 Бијелу му пољубила руку,
 Подмаче му злаћену столицу,
 Шећерли му кафу изнијела
 И пред каву жежену ракију.
 Њојзи вели беже Драгутине:
 „Снахо моја, Милан-беговице!
 „Јеси л' ми се јучер уморила
 „А јашући коња великога?
 „Јеси ли ми ноћас починула
 „У чардаку на меку душеку
 „Мом Милану на десници руци“?
 На то њему снаха одговара:
 „А ђевере, мој злаћен прстене!
 „Јесам ти се јуче уморила,
 „Али сам ти ноћас починула
 „У чардаку на меку душеку,
 „Твом Милану на десници руци“.
 Ал' да видиш бега Драгутина!
 Оң се маши руком у џепове,
 Па извади девет прстенова
 Све од чиста саливени злата

И у њима драги каменови,
 И уза њих стотину дуката,
 Те дарива своју снаху драгу.
 Снаха му је пољубила руку,
 Извадила од злата мараму,
 Те дарива бега Драгутина.
 И одоше у лов у планину;
 Они дижу тике јаребице,
 Напуштају сиве соколове,
 Те фатају тике јаребице;
 Они крећу срне и кошуте,
 Напуштају хрте и загаре,
 Те фатају срне и кошуте.
 Па најпошље хајку заметнуше,
 А Милан-бег помета бусије,
 Драгутина метну на бусију,
 Откуда ће арслан ударити.
 Завикаше по гори хајкачи,
 И кренуше звијера арслана,
 На бега је арслан ударио;
 Кад сагледа звијере арслане,
 Кад сагледа бега Драгутина,
 На бега је јуриш учинио.
 Бег се брани дрвљем и камењем,
 И најпотље злаћеном марамом,
 Што је њега снаха даривала;
 Уфати га звијере арслане,
 Ал' завика беже Драгутине:
 „Бе си, брате, беже Милан-беже?
 „Погуби ме звијере арслане“!
 Кад то чуо беже Милан-беже,
 Тада му је жао брата било,
 Па потече брату по авазу;
 Кад допаде брату у бусију,
 Ал' на брату русе главе нејма.
 Жао било бегу Милан-бегу,
 Брже јаше коња великога,
 Па он оде двору бијеломе;
 Па он оде на горње чардаке,
 Па узима своју вјерну љубу,
 Те је баца с горњега чардака,
 Он је баца на мермер-авлију,
 Мртва тужна на авлију паде.
 Он накупи бисаге дуката,
 Па посједе коња великога,
 Он остави дворе и тимаре,
 Па отиде главом по свијету.

Опћински прорачун.

Шта је опћински прорачун?

Узму се у рачун сви они дохотци, које опћина може у идућој години имати, а тако исто и сви они трошкови, које ће морати у идућој години покрити, то се све састави у једном исказу, и то је онда *прорачун*.

Како стоји с опћинским наметом?

Ако дохотци опћински износе толико, колико је потребно, да се покрију сви трошкови, што ће их опћина у години дана имати, онда неће бити опћинскога намета, јер га не треба. Али ако су редовни и изванредни дохотци мањи од трошкова, онда се мора тај недостатак (дефицит) покрити опћинским наметом на изравни порез.

Како се рачуна опћински намет?

Узмимо, да сви дохотци (приходи) опћински износе 5 хиљада круна, а сви трошкови или издаци (расходи) 8 хиљада круна, онда се мора недостатак (мањак) од 3 хиљаде круна покрити опћинским наметом. Цјелокупни изравни (директни) порез у тој опћини, рецимо, износи 12 хиљада К, онда ће се на тих 12 хиљада К пореза распорезати 3000 К намета, и то према порезној круни.

Како се израчуна намет на порезну круну?

Ако се пита, колики ће бити намет на 100 филира (то јест 1 круну) пореза, кад се на 12000 К пореза има распорезати 3000 К опћинског намета, онда се овако рачуна. Помножи се 3000 К (то јест износ намета, који има да се покрије) са 100, а раздијели се са свотом изравног пореза, то је у овом случају 12000, а оно што изиђе казује нам, колики ће бити намет по порезној круни. Ево дакле рачуна: П (процент, од стотине) = (једнак је)

$$\frac{3000 \times 100}{1200} = \frac{3 \times 100}{12} = 25,$$

то јест од једне круне пореза плаћаће сваки опћинар 25 филира или од једне форинте 25 новчића или од 100 круна пореза 25 К намета.

2) Ако се има распорезати 20.000 К намета, а порез износи 4000 К, онда се рачуна

$$П \frac{20000 \times 100}{4000} = \frac{20 \times 100}{4} = 500,$$

то јест на једну круну плаћаће 500 филира или 5 круна.

3) Изравни порез износи 15000 К, намет 3000 К, колико на једну круну?

$$П \frac{3000 \times 100}{15000} = \frac{3 \times 100}{15} = \frac{300}{15} = 20,$$

то јест на 1 К плаћа се 20 филира и т. д.

На што се има ударити опћински намет?

Опћински намет има се ударити само на чисти изравни порез. Али се не смије ударити на опћински доходарински прирез, јер је то сам по себи намет, али државни намет. Ово ваља упамтити за то, јер има опћина, гдје благајници прописују намет и од опћинског доходаринског приреза, да изиђе мањи посто-так, да се не рекне, да је намет превелик. Могло би се наћи и такијех људи, који би

намет на то ударили, па га проневерили. На пошљетку не би било право, да се намет удара и на опћи доходарински прирез, јер многи људи не плаћају тога приреза, па по томе не би плаћао ни намета од онога приреза, од којега је опроштен, док би га други у већем износу морали плаћати, који нису опроштени од плаћања пореза.

Ко има да плаћа намет?

Да се намире опћински управни трошкови, у колико не достају опћински дохотци, распо-резује се међу све опћинаре и међу оне странке, који имају земље у тој опћини опћински намет и то, како рекосмо, по кључу државног пореза, који дотични плаћају.

Чиновници, војнички часници и учитељи пучких школа не плаћају од своје плаће или пензије опћинског намета. То исто вриједи и плаће свећеника или капелана, у колико при-мају плаћу у готовом.

Како стоји с наметом на племићка добра?

Има племићких добара, који плаћају на хиљаде круна пореза, а само мали износ опћинског намета. То су така имања с којима је до г. 1848. била скопчана власт судска. Пошто је 1848. кметство укинута, изгубила су и та земаљска господа ту власт, па им је штета на-кнађена тијем, што су ријешени обавезе, да плаћају за опћинске трошкове колико други плаћају, него су дужни плаћати опћинског намета највише онолико, колико плаћа најјачи опћинар. Колико ово није право види се по томе, што, на прилику, изравни порез једне опћине може сав износити 40.000 К, а рецимо, да је намет 10.000 К. Од оног изравног пореза плаћа један властелин 20.000, а сви остали опћинари 20.000 К. Требало би дакле да плати и 5.000 К намета, али то не бива. Он ће платити онолико, колико плати нај јачи опћинар, рецимо 300 или 400 К. Нема сумње, да се ово мора промијенити законом. Српска самостална странка бори се против те неправде.

Али се догађа и та неправилност и неза-конитост па се даде чешће и таким властели-нима та погодност, којима не припада, а због тога трпе онда други опћинари. На то треба опћински вијећници да пазе.

Пропис о опћинском намету.

Врло је важна ствар, да опћински благај-ник води тачну књигу о пропису намета и о уплати. Исто је тако дужност, да се свакоме пропишу порези, даде порезна књижица и унесе у њу порез, намет, парохијал, а кад што уплати да се то унесе тачно. Има опћина, гдје се ти прописници не воде, те те по негдје и не за-кључују, а због тога могу опћински чиновници

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

побирати намет по вољи, то јест од некога убрати, од некога не убрати. Оно, што се није убрало у једној години, то се поново у другој години распореже с осталим наметом на остале опћинаре. Тако неки опћинари кроз године не плаћају никаква намета, а други плаћају двоструко.

Народно здравље.

Сушица (туберкулоза).

Дође к мени Петар, син чика-Ранков, да идем к његову оцу, јер му је врло зло. Успут се упустих с њим у разговор и испитивах га шта његову оцу фали. По читавом његову приповиједању био сам на чисто, да чика-Ранко болује од сушице, јер ми рече, да већ више од четири мјесеца кашље, да гадно пљује, а често је пљувачка с крвљу помијешана. Кад сам дошао у кућу и видио чика-Ранка, и кад сам га прегледао, увјерио сам се, да је доиста на сувој бољи оболио. Али сам нешто видио што је још горе. Кад се чика-Ранко закашље па хоће да испљуне, отеже му се пљувачка и не може да му се од уста одлијепи, а његова жена Наста, приђе к њему па голом руком узе ону пљувотину, откину је и баци на патос од собе. А на патосу се игра двоје Петрове дјечице. Кад сам то видио одмах сам помислио, штета за ову невину дјечицу, јер су и она прије реда на смрт осуђена. А можда ће когод упитати „како“? — Ево слушај, овако:

Код сушичава човјека пуна је бијела цигерица ситних бацила (животињица) туберкулозе, који су тако ситни да се једва виде, кад их са стакломнеколико стотина пута повећамо. Ти бацили разиједају бијелу цигерицу и она ради тога мора да труне, а оно што је иструнуло то човјек кашљући са пљувачком избаци, а тим и милијуне тих бацила. Пљувачка падне на земљу, осуши се са прашином и с том се опет у ваздух завитла и тако бацили могу опет доћи у уста другог човјека и даље, па и тај други може на туберкулози обољети. А како је тек велика опасност за ону Петрову дјецу, видјећете сада. Дјеца се вуку и играју по патосу, на ком на све стране леже пљувотине са милијунима бацила. Не пази мало дијете хоће ли руком ударити по пљуванку, или хоће ли му пљувачка прионути за одјело кад се по патосу плаза. Послије то дијете добије комад хљеба или шта друго да из руке једе. Рука већ сва пуна онога гада, који и на хљебац прионе, или дијете сједи, па метне хљеб или шта друго у своје крило, а дијете је већ прије тога плазећи по земљи предњим дијелом своје оправице покупило доста пљуванка, то и одатле може да прионе доста гада на јело и оно

се непосредно трује, са још фришким бацилима. Ех, али још нешто, мало дијете, балаво, а баба Наста с истом оном руком, зграби га за нос па преко уста дјетињих, да скине слинац, па га већ тим самим може окужити, отровати.

Е па, шта да се ради?

Кад је та болест у почетку још се може и излијечити, а кад отме маха онда је све прекасно. С тога чим ти се когод твој почне тужити, да га боли у прсима, да га тјера на кашаљ, не часи часа, већ иди лијечнику одмах, да не би послвије прекасно било, јер још једном кажем, да се и та боља у почетку и излијечити даде.

А кад већ имаш у кући таковог болесника, коме спаса нема, а ти барем чувај друге особито дјецу да се не трују.

Прије свега такав болесник треба, да је сам у својој соби. Не смије никада на патос пљувати, него у чинију која стоји поред кревета и која је до пола напуњена водом, а у воду треба усугути карбола, па кад се доста пљувачке накупи, треба је или дубоко гдјегод закопати или даље у поље бацити на мјесто, које је увијек сунцу изложено, јер сунце те бациле усмрти. Постељину и рубље и одијело које је туберкулозни употребљавао, треба увијек добро у лугу (лукшији) искувати, да не би бацили с тих ствари на кога другог прионули, који би их употребио. А о томе, да такав болесник мора имати своју чашу, своју кашику, виљушку, нож, тањир, мараму, пешкир мислим, да не треба ни спомињати.

Душан Павловић

Шта се збива у нас и у свијету.

Суноб између Аустро-Угарске и Србије. Како је познато, 1. марта истекао је рок трговинском уговору између Србије и Аустро-Угарске. Пошто је Србија била склопила са Бугарском царински савез, Аустрија је још прије, него што је њезин уговор истекао са Србијом, ставила огромне сметње извозу, нарочито стоке и свиња и затворила границу. Србија је то исто учинила према Аустро-Угарској, у колико је била на то присиљена. До 1. марта требао је бити склопљен или трајни уговор или бар привремени, док се не склопи трајни. Међутим се то није догодило, и наступило је стање без уговора. Кад се то догоди онда се удара највећа царина, по домаћем закону, тако да се из једне државе у другу не може ни извозити ни увозити роба, па тако онда настане тако звани царински рат.

Тако је сада време са Србијом и Аустро-Угарском. Воде се додуше преговори, да се склопи привремени уговор за два месеца, а за то време да се из ради и склопи стални. Аустро-Угарска тражи за себе

и свој извоз све, а Србији неће да даде готово ништа. Зато је странка самосталних радикала, која је на влади, закључила, да влада несме склопити уговора, ако Аустро-Угарска не допусти да Србија своје пољопривредне производе може извозити без сметња и великих царинских терета.

У Хрватској владиновци, франковци, радићовци и њихови листови сложено ударају на Србе и Хрвате, који донијеше задарску и ријечку одлуку. На Ријеци је требао да буде 19. фебруара састанак слободних Хрвата и Срба из Хрватске, Славоније и Далмације с Маџарима од опозиције, па да се разговоре и можда споразумију на темељу права и правиче. Бечу то није било право, па зато је баш 19. фебруара растјерао угарски сабор и тако омео заказани састанак, док се у Угарској не проведу нови избори за сабор. Они, који служе Бечу, нападају као бјесомучни хрватске и српске родољубе, јер се боје ако се они споразумију с Маџарима, паде данашња влада у Хрватској, и за то сложено ударају.

У Угарској Фејеваријева влада ради, што хоће. Забрањују се народне скупштине готово као и код нас. Збацују се жупанијски чиновници, који неће против закона да раде, па се постављају други. Непоздани велики жупани замењују се новима, а постављају се у жупаније и градове комесари, који раде како хоће и како им влада заповеди. Прогони се штампа и укидају се крајцарашки листови, јер је забрањено продавати их по улицама. Ради се онако, како је Беч радио и прије 40 година и с Угарском и с Хрватском и Славонијом.

Различне вијести.

Свијету на знање. (Дубрава код Врбовца 25. II. 1906.). Данас је овдје годишњи сајам и прилично се тржи. Обична цијена је постигнута 34 новч. за килограм осредње ухрањених волова — живе ваге. Месар из Загреба г. Лудвиг Куштан купио је од Павла Стјепановића из Цепидлака (опћ. Св. Иван Жабно) два вола за 375 фор. и свој биљег ножицама (шкарама) на волове ставио. Кад је требао волове платити, вели Куштан, да их је погодио за 275 фор. а не 375 и силом хоће волове за ту цијену. Павле не да волова ту се сакупила множина народа и веле месару, како може и мислити, да би добио тако тешке волове за 275 фор., али он не слуша никога, него хоће силом волове.

Оду с воловима на комисију, вагну их — 1133 кг. — обрачунају по 34 новч. — волови вриједје 385 фор., а г. Куштан просто каже, да неће волова, па нека га иде Богу тужити! Капаре није дао, волове је зарезао, па што да чини сад Павле Стјепановић? Други месар му збија цијену, кад види да су забиљежени — па је ли право да сељак губи?

На комисији упутише сељака, да преда месара суду! А зашто је онда комисија?

Очевидац.

Узор задругари. У Србији излазе новине, које као и наше „Српско Коло“ пишу просто и разумљиво за тежака, а зову се „Подринске Новине“.

У тима новинама читамо како су 1900. године основали тежаци (ратари) земљорадничку задругу у селу Липолисту. Та је задруга у свему напредовала, те задругари науме, да начине кућу задружну, у којој ће се састајати и где ће бити њихов уред. Њих 28 сложе се и даду сваки по 48 динара (круна), а то је свега 1344 динара. Сву грађу: камен, цигљу, креч, песак, дрвену грађу сами доведу и припреме. Тако су начинили кућу дугачку 12 метара, широку 6, са три одељења унутра. Кућа је била готова 1904. године.

То је слога и љубав за задругу. Оних 28 задругара нису мислили, недамо ми новаца, па да онда од куће имају користи и они, који ће после ступити у задругу. Сад има задругара 44.

ТРЕБАМО ЧОВЈЕКА

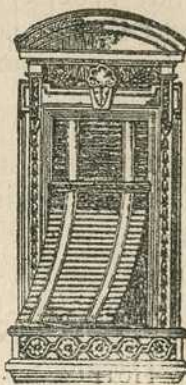
здрава, вјешта свима гранама ратарства. Услови су врло повољни. Првенство имаду особе неочењене, или ожењене с одраслом дјецом, и Срби прав. вјере. — Обратити се треба на управу манастира Моштанице (Босан. Дубица), уз свједоштво свога пароха.

Управитељ манастира

Петар Иванчевић

јеромонах.

1964 2—6

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
капана

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине

фабрикате

Цјеновници бадава и франко.

604. 5—2